

C/2026/3538

22.7.2026

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora

Strateška standardizacija za močnejši enotni trg

(mnenje na lastno pobudo)

(C/2026/3538)

Poročevalec: **Angelo PAGLIARA**

Svetovalka	Silvia BORELLI (za poročevalca)
Sklep plenarne skupščine	19. 2. 2026
Pravna podlaga	člen 52(2) Poslovnika
Pristojnost	strokovna skupina za enotni trg, proizvodnjo in potrošnjo
Datum sprejetja na seji strokovne skupine	15. 4. 2026
Datum sprejetja na plenarnem zasedanju	29. 4. 2026
Plenarno zasedanje št.	605
Rezultat glasovanja (za/proti/vzdržani)	184/0/7

1. Sklepi in priporočila

1.1 Evropski ekonomsko-socialni odbor (EESO) poudarja, da je za legitimnost in učinkovitost evropskega sistema standardizacije bistvena vključevalnost, zato poziva k okrepljenemu sodelovanju malih in srednjih podjetij (MSP), sindikatov in organizacij civilne družbe ter ustrezni finančni podpori in boljšim dostopom do dejavnosti standardizacije. Hkrati je treba povečati učinkovitost sistema in poskrbeti za njegovo finančno vzdržnost na nacionalni ravni.

1.2 EESO poziva Evropsko komisijo, naj v okviru prihodnje revizije Uredbe (EU) št. 1025/2012 ⁽¹⁾ jasno potrdi, da mora evropska standardizacija ostati tehnični instrument, ki podpira zakonodajo EU in ne sme posegati v področja, ki jih ureja socialni dialog na evropski, nacionalni, sektorski, regionalni (pokrajinski ali lokalni) ravni, ravni podjetij in institucij ⁽²⁾.

1.3 EESO priporoča, naj se v revidirani uredbi uvede izrecno *načelo neposeganja*, ki bo zagotavljalo, da s standardi ne bo mogoče urejati ali posredno vplivati na zadeve, povezane s socialnim dialogom ⁽³⁾.

1.4 EESO poziva k uvedbi mehanizma za predhodno ocenjevanje vseh zahtev Evropske komisije za standardizacijo, da bi se pred začetkom postopka standardizacije preverili njihov obseg in morebitne posledice za temeljne pravice, socialno zakonodajo in pravice socialnih partnerjev.

⁽¹⁾ Uredba (EU) št. 1025/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o evropski standardizaciji, spremembi direktiv Sveta 89/686/EGS in 93/15/EGS ter direktiv 94/9/ES, 94/25/ES, 95/16/ES, 97/23/ES, 98/34/ES, 2004/22/ES, 2007/23/ES, 2009/23/ES in 2009/105/ES Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi Sklepa Sveta 87/95/EGS in Sklepa št. 1673/2006/ES Evropskega parlamenta in Sveta (UL L 316, 14.11.2012, str. 12, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2012/1025/oj>).

⁽²⁾ Glej skupni dopis *Standardisation bodies must refrain from issuing social standards* (Organi za standardizacijo ne smejo izdajati socialnih standardov), ki so ga 27. junija 2025 podpisali ETUC, Business Europe, SMEunited in SGI Europe.

⁽³⁾ Glej skupni dopis *Standardisation bodies must refrain from issuing social standards* (Organi za standardizacijo ne smejo izdajati socialnih standardov), ki so ga 27. junija 2025 podpisali ETUC, Business Europe, SMEunited in SGI Europe.

1.5 EESO poziva k večji preglednosti in dostopnosti znotraj evropskega sistema standardizacije, med drugim z boljšim dostopom javnosti do harmoniziranih standardov in jasnejšimi informacijami o sestavi in delovanju tehničnih odborov. To mora zagotoviti preglednost, finančno vzdržnost sistema in varstvo pravic intelektualne lastnine s strani evropskih organizacij za standardizacijo.

1.6 EESO poudarja, da je treba tesneje usklajevati stališča EU v mednarodnih organih za standardizacijo, da bi svetovni standardi ostali skladni z zakonodajo EU, cilji politik in visoko stopnjo zaščite.

1.7 EESO poziva Evropsko komisijo, naj v skladu z Direktivo (EU) 2019/882 ^(*) zagotovi popolno dostopnost za invalide pri dejavnostih evropskih in nacionalnih organov za standardizacijo, vključno s postopki, materiali, objekti in sistemi IKT, hkrati pa ohrani celovitost in sestavo Priloge III k Uredbi (EU) št. 1025/2012.

1.8 EESO poudarja, da mora evropska standardizacija ostati osrednje orodje za spodbujanje enotnega trga, industrijske konkurenčnosti in odprte strateške avtonomije EU. Revizija bi morala zagotoviti, da bo sistem še naprej povezan z industrijo, hkrati pa zagotovil učinkovito sodelovanje socialnih in družbenih deležnikov ter MSP s poenostavljenimi postopki, krepitvijo zmogljivosti in večjo zastopanostjo v tehničnih odborih. Standardi lahko nudijo izjemne gospodarske priložnosti za MSP ter za enotni trg kot celoto, ne le kot ključna orodja za skladnost, temveč tudi kot naložba za rast.

2. Ozadje

2.1 Cilj tega mnenja na lastno pobudo je proaktivno prispevati k prihodnji reviziji okvira EU za standardizacijo, ki jo je napovedala Evropska komisija, zakonodajni predlog pa se pričakuje v tretjem četrtletju leta 2026. EESO meni, da se ta revizija izvaja ob pravem času, da bi jo bilo mogoče izkoristiti kot priložnost za krepitev enotnega trga in odprte strateške avtonomije EU, hkrati pa zagotoviti, da bo standardizacija ostala zanesljivo, pregledno in vključujoče tehnično orodje.

2.2 Standardi bi morali še naprej podpirati evropsko konkurenčnost in inovacije, zlasti v okviru MSP, ter ostati popolnoma skladni z vrednotami EU, njenim pravnim redom in institucionalno strukturo socialnega dialoga. Hkrati bi morali razvojni in uporabni standardi prispevati k visoki ravni zaščite delavcev, potrošnikov in okolja.

2.3 Standardi vse bolj oblikujejo industrijsko konkurenčnost, povečujejo odpornost evropskih vrednostnih verig in vplivajo na organizacijo dela. Glede na njihov vse večji vpliv na organizacijo dela, uvajanje digitalnih tehnologij in interakcijo med človekom in strojem bi bilo treba standarde razvijati ob upoštevanju njihovih morebitnih vplivov na delovne pogoje, varnost in spretnosti delavcev, potrošnike, okolje ter vire in spretnosti MSP.

2.4 Evropska komisija v svoji oceni Uredbe (EU) št. 1025/2012 (SWD(2025) 170 final) poudarja, da se je evropsko standardizacijsko okolje od začetka veljavnosti Uredbe bistveno spremenilo. Pojavili so se novi izzivi zaradi spremenjenih geopolitičnih razmer, hitrega tehnološkega razvoja, povezanega z zelenim in digitalnim prehodom, ter potrebe po izboljšanju izobraževanja in spretnosti na področju standardizacije. V tem okviru Evropska komisija poudarja, da je treba z Uredbo v celoti izkoristiti strateški potencial evropskih standardov, da bi podpirala odporen, zelen in digitalen enotni trg ter EU omogočila, da v procesih standardizacije ponovno prevzame vodilni položaj na svetovni ravni. To pomeni tudi, da je treba okrepiti zmogljivosti deležnikov, ki zastopajo organizacije civilne družbe, sindikate in MSP, za učinkovito sodelovanje v procesih standardizacije, kjer je to primerno.

^(*) Direktiva (EU) 2019/882 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o zahtevah glede dostopnosti za proizvode in storitve (UL L 151, 7.6.2019, str. 70, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2019/882/oj>).

3. Splošne ugotovitve: izzivi evropskega procesa standardizacije

3.1 V zadnjih dveh desetletjih so nacionalni, evropski in mednarodni sistemi standardizacije postali vse bolj povezan ekosistem (nacionalnih, evropskih in mednarodnih organov za standardizacijo). S tem je prišlo do sprememb, tako da se evropski standardi zdaj pogosteje oblikujejo na mednarodni ravni. Posledično so se pri oblikovanju evropskih standardov pojavili novi izzivi, tudi z vidika strateške avtonomije in proizvodov, izdelanih v Evropi („Made in Europe“). S krepitevijo evropskega vodilnega položaja na mednarodni ravni bodo zaščiteni evropski interesi.

3.1.1 EESO opozarja na več strukturnih izzivov, ki jih je treba obravnavati, da bi okrepili enotni trg ter povečali legitimnost in učinkovitost evropskega sistema standardizacije.

3.1.2 Izboljšati je treba pravočasnost in predvidljivost, tako da se zmanjšajo zamude v celotni verigi, in sicer od zahtev Evropske komisije do priprave, ocene in objave, hkrati pa je treba poskrbeti za sodelovanje vseh deležnikov, doseganje soglasja in tehnično kakovost. Hitrost in odzivnost sistema bi lahko izboljšali tako, da bi še pred začetkom standardizacijskega dela delovno obremenitev uskladili z razpoložljivimi viri, vključno s strokovnimi viri in viri sekretariata. Prav tako bi bilo treba razmisliti o pospešitvi sklicevanja na harmonizirane standarde z vzpostavitvijo preglednih in zavezujočih postopkov z jasnimi roki in merili za ocenjevanje ter tesnejšo izmenjavo med svetovalci za harmonizirane standarde in tehničnimi strokovnjaki.

3.1.3 Zagotoviti je treba pravno in tehnično kakovost harmoniziranih standardov, da bodo standardi v celoti skladni z mandati in pravnimi zahtevami EU, s čimer bi omejili zavrtnitve, revizije in sodne spore. Pri tej zahtevi glede kakovosti je treba tudi poskrbeti, da bodo standardi prispevali k visoki ravni zaščite interesov deležnikov, ki jih zastopajo organizacije iz Priloge III.

3.1.4 Vključevalnost in uravnotežena udeležba ostajata bistvenega pomena. Zato je treba za povečanje legitimnosti in uporabnosti standardov spodbujati udeležbo MSP ter družbenih akterjev, vključno s sindikati, potrošniki in okoljskimi akterji, tako v evropskih kot nacionalnih organih za standardizacijo.

3.1.5 Glede na pomen harmoniziranih in neharmoniziranih standardov je treba zagotoviti preglednost in dostopnost.

3.1.6 Izboljšati je treba ureditve upravljanja in spodbude, da se zagotovita odgovornost in odzivnost na politične prednostne naloge, zlasti v hitro razvijajočih se zelenih in digitalnih sektorjih.

3.1.7 Posebno pozornost je treba nameniti standardom, ki se nanašajo na nastajajoče tehnologije, kot so umetna inteligenca, digitalne platforme in napredna avtomatizacija, saj lahko bistveno spremenijo organizacijo dela in interakcijo med človekom in strojem.

3.1.8 Z revizijo je treba zaščititi socialni dialog na evropski in nacionalni ravni. Standardi ne smejo obravnavati vprašanj, ki bi lahko spadala na področje socialnega dialoga. To načelo je v celoti skupno evropskim socialnim partnerjem in temelji na Pogodbah EU ^(*).

4. Predlagane zakonodajne smernice

4.1 Uredba (EU) št. 1025/2012 zajema le standarde „v podporo zakonodaji in politikam Unije“. Poleg tega obstajajo tudi neharmonizirani standardi (nacionalni, evropski in/ali mednarodni), ki so neposredno navedeni v evropski zakonodaji, in neznano število neharmoniziranih (nacionalnih, evropskih in/ali mednarodnih) standardov, ki postanejo del nacionalnih predpisov. Ti dve zbirki standardov – ki dopolnjujeta jasno opredeljeno zbirko harmoniziranih standardov – ostajata večinoma neznani. Posledično imajo standardizacija in standardi veliko večji vpliv na enotni trg, kot se trenutno priznava.

^(*) Glej skupni dopis *Standardisation bodies must refrain from issuing social standards* (Organi za standardizacijo ne smejo izdajati socialnih standardov), ki so ga 27. junija 2025 podpisali ETUC, Business Europe, SMEunited in SGI Europe.

4.2 Zato bi morala Evropska komisija razviti instrumente za oceno učinka neharmoniziranih standardov, ki jih pripravijo organi za standardizacijo. Ti standardi dejansko vplivajo na notranji trg in oblikujejo ravnanje podjetij na njem. Poleg tega več pravnih aktov EU vsebuje sklicevanje na neharmonizirane standarde, tako da je v nekaterih primerih njihova uporaba obvezna.

4.3 EESO podpira načelo, da mora standardizacija ostati tehnični instrument in ne sme urejati zadev, ki spadajo na področje socialnega dialoga in kolektivnih pogajanj, kot so delovni pogoji, pravice delavcev in upravljanje osebja. Evropska komisija bi morala pripraviti smernice, v katerih bi uvedla izrecno načelo neposeganja, ki bi zagotavljalo, da standardi nikakor ne bi vplivali na uveljavljanje temeljnih pravic, kot so priznane v državah članicah in na ravni Unije, niti na pravico do pogajanj, sklepanja in izvrševanja kolektivnih pogodb ali na kakršna koli vprašanja, ki jih zajema socialni dialog na ravni EU in nacionalni ravni.

4.4 EESO ponovno poudarja, da prostovoljna tehnična standardizacija ne more in ne sme posegati v področja, ki so z zakonom rezervirana za regulirane poklice. Tehnični standardi zlasti ne morejo urejati rezerviranih dejavnosti za določene poklice, pogojev za vstop v poklic, poklicnih spretnosti ali etičnih standardov, ki ostajajo v izključni pristojnosti zakonodajalca in predpisov o poklicih.

4.5 Za vsako zahtevo za standardizacijo bi se morala zahtevati predhodna ocena področja uporabe, da bi se ugotovilo morebitno prekrivanje s socialnim dialogom, temeljnimi pravicami, socialno zakonodajo in področji, ki so z zakonodajo rezervirani za regulirane poklice. V skladu s tem bi bilo treba v vsaki zahtevi za standardizacijo navesti, ali in v kolikšnem obsegu vpliva na ta področja. Če se ugotovijo tveganja, bi morali Evropska komisija, organi za standardizacijo in njihovi tehnični odbori dati prednost alternativnim instrumentom.

4.6 Evropski in nacionalni organi za standardizacijo ter tehnični odbori, ustanovljeni znotraj njih, morajo zagotoviti uravnoteženo sodelovanje organizacij potrošnikov in civilne družbe, okoljskih deležnikov, sindikatov ter MSP. Da bi zagotovili smiselno sodelovanje, bi morali organi za standardizacijo v čim večji meri odpraviti finančne in upravne ovire tako, da bi organizacijam civilne družbe, sindikatom in MSP omogočili prost dostop do dejavnosti standardizacije in sodelovanje v njih. Zagotoviti bi bilo treba tudi dostopnost za invalide. Poleg tega bi bilo treba te organizacije opremiti z ustreznimi finančnimi sredstvi, programi za krepitev zmogljivosti in usposabljanjem na področju standardizacije, da bi okrepile svoje tehnično znanje, tako na evropski kot na nacionalni ravni. V ta namen bi bilo treba izvajati mehanizme za prerazporeditev pristojbin, plačanih za sodelovanje v organih za standardizacijo, organizacijam iz Priloge III.

4.7 EESO poudarja, da mora evropska standardizacija ostati osrednje orodje za spodbujanje enotnega trga, industrijske konkurenčnosti in odprte strateške avtonomije EU. Z revizijo bi bilo treba zagotoviti učinkovito sodelovanje MSP, in sicer s poenostavljenimi postopki, okrepljenim razvojem zmogljivosti in večjo zastopanostjo v tehničnih odborih. Standardi lahko nudijo izjemne gospodarske priložnosti za MSP ter za enotni trg kot celoto, ne le kot ključna orodja za skladnost, temveč tudi kot naložba za rast.

4.8 EESO poziva k preglednim postopkom standardizacije. Sestavo tehničnih odborov znotraj organov za standardizacijo na evropski in nacionalni ravni bi bilo treba objaviti na njihovih spletnih straneh.

4.9 Zaradi vse večje vloge standardov postaja neomejen in prost dostop vprašanje pravne države in preglednosti. EESO priporoča, naj se zagotovi vsaj enostaven, brezplačen in neoviran dostop za branje standardov ter da se pojasni odgovornosti za zagotavljanje javne dostopnosti. Hkrati je treba zagotoviti finančno vzdržnost sistema in varstvo pravic intelektualne lastnine.

4.10 EU bi morala revidirati svojo mednarodno strategijo za standardizacijo, zlasti v Mednarodni organizaciji za standardizacijo (ISO) in Mednarodni elektrotehniški komisiji (IEC), ter zagotoviti, da mednarodni standardi ne bodo oslabil okvira EU za varnost, zdravje in trajnostnost. To bi moralo vključevati usklajevanje mednarodnih standardov z mednarodno priznanimi delovnimi standardi ter varovanjem varnosti in zdravja delavcev. EU bi morala preprečiti, da bi standardi, ki niso skladni z njenimi vrednotami in zakonodajo, vstopili na enotni trg brez zaščitnih ukrepov. Da bi zmanjšali to tveganje, bi morala uredba določati, da se lahko izdelek ali storitev ponuja na notranjem trgu le, če spoštuje standarde, ki so jih pripravili, sprejeli in objavili organi za standardizacijo, ki izpolnjujejo uredbo EU o standardizaciji.

5. Smernice za revizijo Uredbe (EU) št. 1025/2012

5.1 EESO poudarja, da bi morali harmonizirani standardi služiti kot podpora tehničnemu izvajanju zakonodaje in da ne smejo postati orodje regulacije. Ti standardi ne smejo nadomestiti, spodkopavati ali posegati v socialno zakonodajo ali kolektivne pogodbe. Zato Evropska komisija z zahtevo po enem ali več evropskih standardih ne bi smela vplivati na pravico do pogajanj, sklepanja in izvrševanja kolektivnih pogodb ali pravico do stavke, niti ne bi smela posegati v zadeve, ki se urejajo s socialnim dialogom na evropski ali nacionalni ravni.

5.2 Da bi zagotovili, da bodo harmonizirani standardi ostali tehnični, bi morala vsaka zahteva Evropske komisije za harmonizirani standard vključevati oceno, ali vpliva na socialni dialog, temeljne pravice ali socialno zakonodajo. To oceno bi moral nato pregledati odbor, ustanovljen v skladu s členom 22 Uredbe (EU) št. 1025/2012. Odbor bi moral v zvezi s tem obvestiti organizacije iz Priloge III in jim dati možnost, da predložijo mnenje o področju uporabe zahteve Evropske komisije.

5.3 Evropska komisija mora imeti možnost, da na kritičnih področjih politike, kot je evropska obramba, katerih regulacijo bi bilo treba zaščititi pred zunanjimi vplivi in na katerih bi bilo treba strogo izvajati avtonomijo evropske strategije, razvije skupne specifikacije, namesto da zahteva evropske standarde od evropskih organov za standardizacijo. Pri pripravi skupnih specifikacij mora Evropska komisija zagotoviti, da so vključeni vsi ustrezni deležniki.

5.4 Kakovosti je treba dati prednost pred hitrostjo. Čeprav je treba postopke poenostaviti z digitalizacijo in izboljšanim načrtovanjem, krajši roki ne smejo oslabiliti skrbnih posvetovanj, potrebnih za oblikovanje visokokakovostnih standardov, usklajenih s politikami in vrednotami EU, zato se hitrosti ne sme spodbujati na račun vključevnosti in soglasja. Poleg tega bi morali standardi, ki vplivajo na opremo na delovnem mestu, digitalne sisteme ali interakcijo med človekom in strojem, zagotoviti, da so varnostni, zdravstveni in ergonomski vidiki delavcev v celoti vključeni že v fazi načrtovanja.

5.5 Vključevalnost je treba obravnavati kot pogoj legitimnosti, ki zagotavlja uravnoteženo sodelovanje industrije, vključno z MSP, potrošniških organizacij in organizacij civilne družbe, okoljskih deležnikov in sindikatov, ob podpori ustreznih virov. V skladu s tem bi bilo treba povečati finančno podporo organizacijam iz Priloge III ter zagotoviti in ohraniti vlogo teh organizacij. Evropske organizacije deležnikov so ključen dejavnik v sistemu in jih je treba zaščititi zaradi demokratičnega sistema zavor in ravnovesij ter spodbujanja vrednot EU. Treba je zagotoviti, da mednarodno uveljavljeni standardi, ki bodo sprejeti kot evropski standardi, ne bodo v nasprotju s cilji EU in da ne bodo spodkopavali politike ali zakonodaje EU.

5.6 Za doseganje učinkovite vključenosti in zagotovitev legitimnosti sistema standardizacije je treba spremeniti člen 6(1) Uredbe (Dostop MSP do standardov). V tem odstavku je zdaj naveden neizčrpen in nezavezujoč seznam ukrepov, ki jih lahko nacionalni organi za standardizacijo sprejmejo za podporo vključenosti, dostopu in učinkovitemu sodelovanju MSP pri standardizaciji na nacionalni ravni. V praksi je člen 6(1) povzročil neenake pogoje za sodelovanje MSP v različnih državah članicah. Obstoječi seznam ukrepov in vse njegove določbe bi morale postati obvezne tako za MSP kot za potrošniške organizacije, okoljske akterje in sindikate. Poleg tega bi bilo treba zagotoviti in ohraniti vlogo teh kategorij deležnikov na evropski ravni, pri čemer bi se izkoristila vloga organizacij iz Priloge III.

5.7 EESO priporoča, naj se v skladu s sodno prakso Sodišča Evropske unije ⁽⁶⁾ prek dostopnega internetnega portala zagotovi vsaj enostaven, brezplačen in neoviran dostop za branje standardov ter pojasnijo odgovornosti za zagotavljanje javne dostopnosti, hkrati pa zagotovi finančna vzdržnost sistema in varstvo pravic intelektualne lastnine s strani evropskih organizacij za standardizacijo.

5.8 Standardizacija bi morala prispevati k trajnostni konkurenčnosti, spodbujati inovacije, produktivnost in odpornost, hkrati pa vključevati varnost, zdravje in okolje.

5.9 EESO poziva, naj se v revidirano uredbo vključi zahteva, da morajo organi za standardizacijo ravnati v skladu z uredbo o standardizaciji, ko pripravljajo standarde, ki postanejo evropski harmonizirani standardi, ter ko glasujejo o njih in jih objavijo.

⁽⁶⁾ Evropsko sodišče, C-588/21 (Malamud); C-160/20; C-613/14 (James Elliott).

5.10 Spremljanje in odgovornost bi bilo treba okrepiti z jasnimi kazalniki o rokih, kakovosti, vključenosti in učinku, po potrebi pa tudi s korektivnimi mehanizmi. Ukrepi na nacionalni ravni bi se v tem smislu lahko izvajali s spremembo člena 6(3) uredbe, ki bi za nacionalne organe za standardizacijo določil obveznost zbiranja in dajanja na voljo podatkov o dostopu in sodelovanju deležnikov pri standardizaciji na nacionalni ravni.

V Bruslju, 29. aprila 2026

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Séamus BOLAND
